

„Wymagania weterynaryjne dla rzeźni o małej zdolności produkcyjnej położonych na terenie gospodarstw”

Departament Bezpieczeństwa Żywności
i Weterynarii

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Warszawa, dn. 27.02.2020r.

rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 grudnia 2019r. *w sprawie niektórych wymagań weterynaryjnych, jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w rzeźniach o małej zdolności produkcyjnej, położonych na terenie gospodarstw* (Dz. U. z 2020r. poz. 56)

Cel wydania przepisów ww. rozporządzenia:

- 1) umożliwienie podmiotom produkującym żywność na małą skalę na lokalny rynek, np. w ramach rolniczego handlu detalicznego lub działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, **pozyskiwania mięsa z własnych zwierząt do produkcji żywności na uproszczonych zasadach,**
- 2) umożliwienie powstawania **nowych rzeźni** na terenach, na których obecnie one nie funkcjonują, jak np. na niektórych obszarach górskich,
- 3) **wyrównanie szans** funkcjonowania rzeźni o małej zdolności produkcyjnej położonych na terenie gospodarstw w stosunku do istniejących już zakładów prowadzących ubój zwierząt na większą skalę.

Podmioty, do których mają zastosowanie przepisy ww. rozporządzenia o „rzeźniach rolniczych”

Podmioty, które zainteresowane są prowadzeniem uboju na terenie gospodarstwa rolnego i będące posiadaczami ubijanych zwierząt gospodarskich, czyli będą to przede wszystkim rolnicy utrzymujący zwierzęta gospodarskie, zainteresowani dokonywaniem uboju tych zwierząt lub ewentualnie rozbioru ich mięsa, na uproszczonych zasadach, w celu wprowadzenia pozyskanego mięsa na rynek na małą skalę.

W „rzeźniach rolniczych” będzie można dokonywać uboju zwierząt, których posiadaczami są inne podmioty, utrzymujące zwierzęta w tym samym powiecie lub powiatach sąsiednich, w ramach tzw. „*uboju usługowego*”.

Zwierzęta poddawane ubojowi w „rzeźni rolniczej”

Bydło, owce, kozy, konie, świnie, zwierzęta dzikie utrzymywane w warunkach fermowych (np. jelenie, daniele), a także ptaki bezgrzebieniowe (np. strusie) oraz drób (np. kury, kaczki, perliczki, przepiórki, indyki, gęsi) i zajęczaki (np. króliki, nutrie)

Limity liczby zwierząt poddawanych ubojowi w „rzeźni rolniczej”

	Gatunki	Limit dzienny (sztuki)	Limit roczny (sztuki)
1	drób, albo zajęczaki	50	18 250
2	ptaki bezgrzebieniowe	1	365
3	świnie	6 - o wadze \geq 15 kg 10 - o wadze $<$ 15 kg	2190 - o wadze \geq 15 kg 3650 - o wadze $<$ 15 kg
4	owce albo kozy	6 - o wadze \geq 15 kg 10 - o wadze $<$ 15 kg	2190 - o wadze \geq 15 kg 3650 - o wadze $<$ 15 kg
5	bydło albo konie	1 - w wieku \geq 3 m-cy 2 - w wieku $<$ 3 m-cy	365 - w wieku \geq 3 m-cy 730 - w wieku $<$ 3 m-cy
6	zwierzęta dzikie utrzymywane w warunkach fermowych	3	1095

Limity liczby zwierząt poddawanych ubojowi w „rzeźni rolniczej”

- 1) Łączna liczba zwierząt poddawanych dziennie ubojowi w „rzeźni rolniczej”:
 - 50 sztuk (drób albo zajęczaki)
 - 15 sztuk (pozostałe zwierzęta)

- 2) Powiatowy lekarz weterynarii właściwy ze względu na miejsce prowadzenia przez podmiot rzeźni rolniczej, na wniosek tego podmiotu, może wyrazić zgodę na przekroczenie dziennego limitu zwierząt poddawanych ubojowi, pod warunkiem zachowania rocznego limitu zwierząt poddawanych ubojowi.

Znakowanie mięsa pozyskanego w „rzeźni rolniczej” oraz obszar wprowadzania na rynek

- 1) Do znakowania produktów pochodzenia zwierzęcego pozyskanych w „rzeźniach rolniczych” mają zastosowanie przepisy unijne, tj. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 853/2004 oraz rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/627, tym samym produkty te powinny być znakowane owalnym znakiem jakości zdrowotnej albo owalnym znakiem identyfikacyjnym w sposób określony w tych przepisach.
- 2) Produkty pochodzenia zwierzęcego pozyskane w „rzeźniach rolniczych” mogą być wprowadzane na rynek Polski oraz innych państw Unii Europejskiej

Wymagania weterynaryjne odnoszące się do „rzeźni rolniczych”

- 1) Wymagania określone w rozporządzeniu *w sprawie niektórych wymagań weterynaryjnych, jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w rzeźniach o małej zdolności produkcyjnej, położonych na terenie gospodarstw*
- 2) Pozostałe wymagania dla rzeźni określone w innych przepisach prawa krajowego lub unijnego, w tym m. in. w rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 852/2004 i nr 853/2004 (w zakresie nieuregulowanym w ww. rozporządzeniu MRiRW) oraz m.in. w następujących przepisach:
 - rozporządzeniu (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 178/2002;
 - rozporządzeniu (WE) Komisji nr 2073/2005;
 - rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001;
 - rozporządzeniu Rady (WE) nr 1099/2009;
 - rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009;
 - rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1760/2000.

Wymagania weterynaryjne odnoszące się do „rzeźni rolniczych”

§ 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie niektórych wymagań weterynaryjnych, jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w rzeźniach o małej zdolności produkcyjnej, położonych na terenie gospodarstw

Do rzeźni rolniczych wprowadza się zwierzęta pochodzące ze stad lub gospodarstw, których status epizootyczny w odniesieniu do chorób zakaźnych zwierząt uznany zgodnie z przepisami o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, nie jest niższy od statusu epizootycznego gospodarstwa, na terenie którego znajduje się rzeźnia rolnicza, lub od statusu epizootycznego stad zwierząt utrzymywanych w tym gospodarstwie

Wymagania weterynaryjne odnoszące się do „rzeźni rolniczych”

§ 2 i 3 rozporządzenia w sprawie niektórych wymagań weterynaryjnych, jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w rzeźniach o małej zdolności produkcyjnej, położonych na terenie gospodarstw

Krajowe środki dostosowujące w zakresie konstrukcji, rozplanowania i wyposażenia pomieszczeń rzeźni określone w ww. rozporządzeniu są częściowo analogiczne do dostosowań określonych dla:

- rzeźni o małej zdolności produkcyjnej wskazanych w rozporządzeniu MRiRW z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie niektórych wymagań weterynaryjnych, jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w rzeźniach o małej zdolności produkcyjnej (Dz. U. poz. 630), a także*
- zakładów rozbioru mięsa, określonych w rozporządzeniu MRiRW z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie niektórych wymagań weterynaryjnych, jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w określonych zakładach o małej zdolności produkcyjnej (Dz. U. poz. 629).*

Wymagania weterynaryjne odnoszące się do „rzeźni rolniczych”

§ 2 i 3 rozporządzenia w sprawie niektórych wymagań weterynaryjnych, jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w rzeźniach o małej zdolności produkcyjnej, położonych na terenie gospodarstw

Dostosowania w zakresie konstrukcji, rozplanowania i wyposażenia pomieszczeń rzeźni, wskazane w ww. rozporządzeniu dotyczą, np.:

- liczby pomieszczeń w rzeźni i czynności, jakie mogą być wykonywane w tych pomieszczeniach,
- sposobu i miejsca przechowywania mięsa pakowanego i niepakowanego pozyskanego w wyniku rozbioru,
- szatni/miejsc zmiany odzieży i obuwia dla pracowników rzeźni,
- systemu urządzeń do odkażania narzędzi,
- urządzeń do mycia i odkażania rąk pracowników mających kontakt z mięsem,
- przechowywania sprzętu oraz środków do czyszczenia i odkażania,
- wyposażenia w pomieszczenia zamykane na klucz, lub zagrody dla zwierząt chorych na chorobę zakaźną zwierząt, lub podejrzanych o chorobę zakaźną zwierząt, albo zakażonych lub podejrzanych o zakażenie taką chorobą,
- sposobu i miejsca przechowywania obornika i treści przewodu pokarmowego.

Pytania Głównego Inspektoratu Weterynarii dotyczące „rzeźni rolniczych”, wymagające wyjaśnienia, przekazane do Departamentu Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii w MRiRW przy piśmie z dnia 5 lutego 2020r.

Pyt. 1. Badania mikrobiologiczne – kryteria higieny procesu

Przy wskazanych w rozporządzeniu MRiRW o rzeźniach rolniczych limitach ubojowych będzie problem z zapewnieniem zgodności z pkt 3.2 rozdziału 3 załącznika I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 2073/2005 w zakresie pobierania losowo próbek z 5 tusz ubitych zwierząt w przypadku bydła (ale może to dotyczyć również innych gatunków zwierząt, jeśli bite będą pojedyncze sztuki dziennie).

Zgodnie z art. 5 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 2073/2005 dopuszczalne jest zmniejszenie liczby próbek w planach pobierania próbek określonych w załączniku I, o ile dane przedsiębiorstwo sektora spożywczego jest w stanie wykazać na podstawie dokumentacji historycznej, że stosuje skuteczne procedury oparte na zasadach HACCP. Na początku działalności takich rzeźni dokumentacja historyczna nie będzie dostępna.

Pyt. 2. Zaopatrywanie świń w świadectwa zdrowia

- zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia MRiRW w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń nakazuje się zaopatrywanie świń przemieszczanych do miejsca położonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w świadectwo zdrowia wystawione przez ulw na podstawie badania klinicznego świń przeprowadzonego nie wcześniej niż 24 godz. przed przemieszczeniem tych świń (...).

Czy przy przemieszczaniu świń z gospodarstwa, w którym położona jest rzeźnia do rzeźni takie świadectwo jest wystawiane? Zgodnie z systemem IRZ gospodarstwo i rzeźnia będą miały różne siedziby stad;

- zgodnie z art. 5 i 6 rozporządzenia Komisji (UE) nr 2019/624 możliwe jest przeprowadzenie badania przedubojowego zwierząt na terenie gospodarstwa pochodzenia po otrzymaniu zezwolenia właściwych władz, spełnieniu określonych warunków oraz zwierzętom towarzyszy świadectwo określone w części I załącznika IV do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2019/628. Czy w przypadku przeprowadzania badania przedubojowego zwierząt w chlewni, oborze, kurniku itp. na terenie gospodarstwa, w którym położona jest rzeźnia wymagane jest zezwolenie (decyzja administracyjna) PLW i wystawienie świadectwa urzędowego określonego w części I załącznika IV do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2019/628 ? Jeśli jest wymagane zezwolenie to § 2 pkt 2 rozporządzenia MRiRW w sprawie określenia spraw rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych (...) w chwili obecnej dotyczy tylko świń drobiu i zajęczaków. Jeśli nie jest wymagane świadectwo urzędowe to czy wpis do dziennika badania przedubojowego jest wystarczający?

Podobna sytuacja będzie dotyczyła uboju z konieczności poza rzeźnią (w oborze na terenie gospodarstwa, w którym zlokalizowana jest rzeźnia, gdzie nastąpił wypadek zwierzęcia) i przemieszczania jego ciała do pomieszczeń rzeźni. Jaka dokumentacja ma być wypełniana przez ulw i właściciela ?

Pyt. 3. Zaopatrywanie zwierząt w informacje dotyczące łańcucha żywnościowego

Zgodnie z sekcją III załącznika II do rozporządzenia (WE) nr 853/2004 podmioty prowadzące rzeźnię zobowiązane są, w miarę potrzeb, występować o udzielenie, gromadzić, sprawdzać i opracowywać informacje dotyczące łańcucha żywnościowego w odniesieniu do wszystkich zwierząt przeznaczonych do rzeźni.

Pewne odstępstwa zostały określone jeżeli są one w posiadaniu tych informacji lub producent deklaruje brak istotnych informacji do zgłoszenia.

W jaki sposób powinien być ten obowiązek realizowany w przypadku uboju zwierząt pochodzących z własnego gospodarstwa?

Pyt. 4. Organizacja nadzoru nad ubojem

Brak wydzielonej stawki za badanie na włośnię pogłębi istniejący już problem. Zorganizowanie stacji wytrawiania w każdej rzeźni rolniczej jest niemożliwe, poza brakiem warunków technicznych w tych rzeźniach istnieje problem braku środków posiadanych przez IW na ten cel. Badanie to musiałoby się więc odbywać w pracowniach już funkcjonujących, które w większości zlokalizowane są na terenie rzeźni. Właściciele niechętnie wyrażają zgodę na zwożenie próbek do badań z terenu (otrzymujemy sygnały od PLW w przypadku badań próbek pobranych od dzików). Jeśli nawet udałoby się wykorzystać pracownie funkcjonujące na terenie innych rzeźni to w jaki sposób to badanie należy rozliczyć (transport + przeprowadzenie badania). Biorąc pod uwagę charakter funkcjonowania „rzeźni rolniczych” będą to nieregularne uboje małych ilości zwierząt, czasami nawet pojedynczych sztuk.

Nieregularne uboje, małe ilości zwierząt oraz różna pora dnia lub nocy, w czasie której może odbywać się ubój, niskie stawki w cenniku za nadzór nad ubojem spowodują brak chętnych do wykonywania czynności w ramach wyznaczenia PLW. Czynności te będą musiały być wykonane zatem przez pracowników zatrudnionych w PIW . Skutkiem tego będzie paraliż funkcjonowania PIW i brak możliwości wykonania pozostałych zadań.

Pyt. 5. Jakie zwierzęta mogą być ubijane w rzeźni

Jakie zwierzęta mogą być ubijane w rzeźni: w rzeźniach rolniczych ubijane mogą być tylko zwierzęta, których posiadaczem jest podmiot prowadzący tę rzeźnię lub inny podmiot utrzymujący takie zwierzę w gospodarstwie położonym na terenie tego samego powiatu, w którym zlokalizowana jest rzeźnia, lub w powiatach sąsiednich.

Czy ubijający zwierzęta w rzeźni rolniczej musi być tylko ich „posiadaczem” czy „hodowcą” (dotyczy to zarówno prowadzącego rzeźnię jak i innego podmiotu utrzymującego zwierzęta w gospodarstwie)?

Czy może je nabyć tego samego dnia lub kilka dni wcześniej od innych rolników? Czy stosuje się definicję posiadacza zwierząt zgodnie z przepisami o IRZ?”

Pyt. 6. Miejsca postoj u lub zagrody dla zwierząt

Miejsca postoj u lub zagrody dla zwierząt: w rozporządzeniu MRiRW o „rzeźniach o małej zdolności produkcyjnej” zastrzeżono, że zwierzęta bezpośrednio po przetransportowaniu do rzeźni są poddawane ubojowi, przy czym zwierzęta są transportowane na odległość nieprzekraczającą 50 km. W rozporządzeniu o „rzeźniach rolniczych” zapisano natomiast „ubój zwierząt odbywa się bezpośrednio po ich doprowadzeniu lub przetransportowaniu do tej rzeźni - w przypadku, gdy w tej rzeźni są poddawane ubojowi wyłącznie zwierzęta utrzymywane w gospodarstwie, w którym zlokalizowana jest rzeźnia”. Należy pamiętać, że jedno gospodarstwo może mieć różne siedziby stad oddalone od siebie dziesiątki i więcej km. Zgodnie z powyższym przepisem w takiej sytuacji nie będą wymagane miejsca postoj u lub zagrody dla zwierząt?”

Pyt. 7. Możliwość wykonywania badań poubojowych z 24 godz. opóźnieniem

Możliwość wykonywania badań poubojowych z 24 godz. opóźnieniem: obawę budzi możliwość stosowania przez producenta wielu odstępstw wskazanych w rozporządzeniu MRiRW zwłaszcza w świetle art. 13 do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2019/627. Zgodnie z rozporządzeniem Komisji:

„Odstępstwo od czasu przeprowadzania badania poubojowego.

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 12 ust. 1 właściwe organy mogą zezwolić, aby w przypadku, gdy ani urzędowy lekarz weterynarii, ani urzędowy pracownik pomocniczy nie są obecni w zakładzie obróbki dziczyzny lub w rzeźni podczas uboju i obróbki poubojowej, badanie poubojowe było opóźnione o maksymalnie 24 godziny od uboju lub przybycia zwierząt do zakładu obróbki dziczyzny, pod warunkiem że:

a) ubój przedmiotowych zwierząt odbywa się w rzeźni o niskiej wydajności lub ich obróbka odbywa się w zakładzie obróbki dziczyzny o niskiej wydajności, w których poddaje się ubojowi lub obróbce:

(i) mniej niż 1 000 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza rocznie; lub

(ii) mniej niż 150 000 sztuk drobiu, zajęczaków i drobnej zwierzyny łownej rocznie;

b) zakład dysponuje wystarczającą infrastrukturą do przechowywania świeżego mięsa i podrobów, tak aby można było je zbadać;

c) badanie poubojowe jest przeprowadzane przez urzędowego lekarza weterynarii.”

Z zacytowanych regulacji wyłania się sprzeczność zważywszy na fakt, że w obecnych realiach PLW mogą zapewnić badanie poubojowe w zakładach o niskiej wydajności, jedynie w oparciu o artykuł 13 ww. rozporządzenia.”

Pyt. 8 Pobieranie opłat

Pobieranie opłat - w przypadku małych, sporadycznych i przedłużających się ubojów (założyć można, że ubój 2-3 sztuk dużych zwierząt może trwać nawet kilka godzin licząc od momentu rozładunku transportu) problematyczne może być wyznaczenie urzędowego lekarza weterynarii.

Czy w takim przypadku należy przyjąć stawkę godzinową za badanie?.”